

## Taking (some) Anxiety Out of Yiras Shamayim

### I. Just One Little Thing

#### 1. פרישת עקב פרק י פסוק יב

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מִה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמְךָ כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל דַּרְכֶיךָ וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ:

#### 2. מסכת ברכות דף לג עמוד ב

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר: יראת ה' היא אוצרו! - אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא. דאמר רבי חנינא: משל, לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו - דומה עליו ככלי קטן - קטן ואין לו - דומה עליו ככלי גדול.

### II. A New Definition of Yiras Shamayim

#### 3. רש"י הירש - עקב (שם)

נראה מן הטעמים כי ליראה, ללכת, ולאהבה אינם שלוש דרישות נפרדות, אלא "ללכת" ו"לאהבה" הם המסקנות של "ליראה": לירוא את ה' כך שיראת ה' תביא לידי הליכה בכל דרכי ה', וזו תביא לידי אהבת ה'. **שהרי זו משמעות "ירא את ה'": לשוות את ה' לנגדנו תמיד ולזכור בכל עת את גודלו ואת רוממותו...**  
יראת ה' היא השורש היחיד של כל הווייתנו ורצונותינו לפני ה', והיא הדבר היחיד שנמסר כולו לידינו: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג ע"ב); היא הדבר היחיד שכולו "עמך" ואשר ה' שואלו מעמך

#### 4. מסכת ברכות דף כז עמוד ב

וכשחלה רבי יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו... אמרו לו: רבינו, ברכנו! אמר להם: יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. אמרו לו תלמידיו: עד כאן? - אמר להם: ולואי! תדעו, כשאדם עובר עבירה אומר: שלא יראני אדם

#### 5. תוספות יום טוב - אבות א:ג

ומה שכינהו להשם יתברך בשם שמים לומר שהיראה הזאת לא תהיה יראת עונש שגם היא עבודה חיצונית. וצד פניה יש בה. אבל היראה שהזהיר עליה הוא ליראה מצד גדולתו יתברך. וזה הורה בכינוי שמים ששם נראה גדולתו וכחו בבריות השמים וכל צבאם ותנועתם באין הפסק

#### 6. תהלים פרק כז פסוק ד

אֶחָת שְׁאֲלֹתַי מֵאֵת ה' אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבַיִת ה' כֹּל יְמֵי חַיֵּי לַחַזוֹת בְּנוֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ:

#### 7. מדרש תהלים (שוחר טוב) - מזמור כז

אמר הקב"ה לדוד בתחלה אמרת "אחת שאלתי וגו' שבתתי בבית ה'", וחזרת ואמרת "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו" אמר לפני רבונו של עולם לא יהא עבד שוה לרבו, בתחלה לא באת לנו באחת, שנאמר "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה" ואחר כך פתחת לנו במצות הרבה, שנאמר "ללכת בכל דרכיו וגו'" - הוי דיו לעבד להיות כרבו.

#### 8. הרב שמעון שוואב (מעין בית השואבה - עקב שם)

ביאור הענין שבאמת שאל הקב"ה מעמנו רק אחת "ליראה את ה' אלקיך" אלא שמהשיך לומר... שבכל פניות שפונה האיש הישראלי תהיה יראת ה' לנגד עיניו... והיינו "ליראה את ה' אלקיך" וכל המסתעף ממנה...  
וכן דוד ביקש רק אחת "שבתתי בבית ה' כל ימי חיי" ובכל אשר יעשה יזכה להיות בבחינת ישיבה בבית ה'... בכל מצב

ומעמד שבחיהם לא יסיחו דעתם מלהיות יושבים לפני ה' ולא רק בבית המדרש, כי גם כשהולכים בשוק הן ביום שהוא טוב להאדם והן בלהיפך ח"ו, ובכל נסיונות החיים תמיד מקיימים "שבת בביית ה'"

### **9. תפארת ישראל - אבות ג:טז**

וזהו לפע"ד פ"א מ"ש חז"ל דלגבי משה יראה מלתא זוטרתא היא, דתמוה דעכ"פ האיך קאמר לישראל מה ה' שואל מעמך כ"א ליראה, אבל לפי דברינו באמת היראה מצ"ע מלתא זוטרתא היא ונקל לו לאדם להשיגה יותר מכל טובות הזמניות, ואפ"ה ירבו החוטאים משום דלפתח חטאת רובין, ועל שאין נעשה פתגם מעשה הרע מהרה לכן מלא לב בנ"א לעשות רע, אמנם לגבי משה, ר"ל אותו הדור שהיה אצל משרע"ה, אשר עין בעין נראה אתה ה', וכל פעם שחטאו, והנה כבוד ה' נראה בעינינו, וראו עד כמה החטא גורם, אז באמת הוה מלתא זוטרתא לירא את ה' ולקיים מצותי

## **III. Why Now?**

### **10. שולחן ערוך - אורח חיים א:א**

**הגה:** שויתי ה' לנגדי תמיד (תהילים טז:ח) הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' (ירמיה כג, כד), מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמי

### **11. מסכת ראש השנה דף יח עמוד א**

"דַּרְשֵׁנוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ קְרָאָהוּ בְּהִיטּוֹ קְרוֹב" (ישעיהו נה:ו) - אמר רבה בר אבוה: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים

### **12. רמב"ם - הלכות תשובה ב:ו**

אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו

### **13. ב"ח - אורח חיים תקפא:ב**

אבל מטעם דלהזכיר על התשובה צריך כל החדש משום דאיכא אסמכתא מקרא (שה"ש ו ג) "אני לדודי ודודי לי" ראשי תיבות אלול וסופי תיבות עולה ארבעים כנגד ארבעים יום מראש חדש אלול ועד יום הכפורים כי באלו ארבעים יום התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל תשובתו מאהבה (אבודרהם)

### **14. מסכת אבות א:יב**

הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה

### **15. רמב"ם - פיה"מ (שם)**

אמרו, שאהרן, עליו השלום, כשהיה מרגיש או כשהיו מספרים לו על אדם שתוכו רע, ושבידו עבירה, היה מקדים לו שלום, ומתחבר עמו, ומרבה לספר עמו. והיה ההוא מתבייש, ואומר: אוי לו, אילו ידע אהרן צפוניו ומה שיעשה, לא היה מתיר לעצמו להסתכל בו, כל שכן לדבר עמי, ואמנם אני אצלו בדמות איש מעלה. הרי אני מצדיק את מחשבתו. **ויחזור בתשובה**

## **IV. The Challenges**

### **16. כלי יקר - עקב (שם)**

אילו בקשתי היראה מן בניכם אשר יקומו מאחריכם אשר לא ראו כל הנוראות אשר עשה ה' למען תהיה יראתו על

פניהם אז ודאי הייתי שואל דבר גדול כי ודאי קשה להכניס את האדם בעול היראה כי רב הוא. אמנם ועתה רצה לומר הדור הזה אתם ראו (ירמיה ב לא) כי בעיניכם ראיתם כל הנוראות אשר עשה האלהים כדי שייראו מלפניו וכבר אתם מורגלים במדת היראה לפיכך ועתה באשר הוא שם שאלה קטנה ה' שואל מעמך. וזה שאמר לגבי משה זה דור המדבר שהיו בזמן משה להם ודאי מילתא זוטרתא היא היראה, ומן היראה יבוא למדריגת האהבה זה שאמר הכתוב ולאהבה אותו.

### **17. פרשת עקב פרק ח פסוק יז**

וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ כִּי וְעַצְמִי יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה:

### **18. מסכת ברכות דף נה עמוד ב**

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו, שנאמר אנת מלכא רעיונך על משכבך סלקו, ואיבעית אימא מהכא ורעיוני לבבך תנדע. אמר רבא: תדע, דלא מחוו ליה לאינש לא דקלא דדהבא, ולא פילא דעייל בקופא דמחטא

## **V. Practical Suggestions**

### **19. רמב"ם - הלכות תשובה ג:ד**

אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה

### **20. רמב"ם - הלכות מזוזה ו:יג**

חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים

### **21. הכתב והקבלה - פרשת ואתחנן ו:ח**

לכן יראה לדעתי בזה לומר ששם מזוזה הוא משרש זיו, שענינו התנועה... שהוא תאר לבעלי חיים המתנועים ממקום למקום, ונקראו לחי השער והבית בשם מזוזה על שם תנועת האדם בהם תמיד בין בביאתו בין ביציאתו... וצונונו ה' שבכל תנועותינו נקבע בלבבינו אחדות ה' ואהבתו וקבלת מצותיו, כי האדם הוא בעל תנועה תמידית... וציותה להשכין שם הנכבד והנורא במקום התנועה (ר"ל במזוזת הפתח), פרשת אחדות ואהבת ה' ושמיעת מצותיו, ובזה יש ביד האדם מטה עז להכריח בו כל כחות נפש, שלא יכרע אל תנועה החומרית ולפעול כפי יצר הלב, זולתי אל תנועה הנפשית כאשר תצוה התורה, כי אם תראה הנפש במזוזות הפתח את השם הנכבד באמת ותגע בלבבו ויחרד מיראת הכבוד העליון המצויירת לפניו, ותמשל יראתו על הנפש כולה ממשלה חזקה, ותאסר כחותי' ואורחותי' כולם לעבודת ה', וייבוש בעצמו להקל בכבוד העליון אשר על כתיפו ישכון, ולהטות עצמו אל תנועה החומרית, ולא יחשוב לא ידבר ולא יעשה דבר כ"א בדבר האמת בדרכי התורה, כי איך ימלאנו לבו לעשות רע אפילו בסתר, היסתר איש במסתרים ואנכי לא אראנו נאום ה', לכן תקנו מסדרי הברכות לקבוע מזוזה - ר"ל לעשות קביעות תמידי אל כל תנועותינו

### **22. מסכת מנחות דף מג עמוד ב**

תניא, היה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר: ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך

### **23. רש"י (שם)**

מה ה' אלהיך וגו' - קרי ביה מאה.

**Takeaways:**

1. New definition of Yiras Shamayim: seeing Hashem, awareness of His presence
  - a. Even the term “Shamayim” indicates this
  - b. Yes, this leads to *some* anxiety, but that is not the goal
2. Applies year-round, but heightened during Elul, and Aseres Ymei Teshvuah when Hashem is even closer
3. It is hard for us because we do not “see” Hashem as clearly as Moshe’s generation
4. But we have reminders built into our day to help us become more aware of Him:
  - a. Mezuzah
  - b. 100 Berachos